

"Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın Kâdir, Alîm, Rab, Allah ve Rabbü's-Semâvâti ve'l-Ard ve Müsahhirü'ş-Şemsi ve'l-Kamer isimleri, rahmet, azamet, rububiyet burçlarında güneş gibi tulû ettiler." cümlesini izah eder misiniz?

"Birden hikmet-i Kur'âniye ve imaniye ile ışıklanmış bir gözle baktım, gördüm ki, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın **Kâdir, Alîm, Rab, Allah ve Rabbü's-Semâvâti ve'l-Ard ve Müsahhirü'ş-Şemsi ve'l-Kamer** isimleri, rahmet, azamet, rububiyet burçlarında Güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı, vahşetli, dehşetli âlemi öyle ışıklandırdılar ki, o hâlette, benim imanlı gözüme küre-i arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli, herkesin erzakı içinde bir seyahat gemisi ve tenezzüh ve keyif ve ticaret için müheyyâ edilmiş ve zîruhları güneşin etrafında, memleket-i Rabbâniyede gezdirmek ve yaz ve bahar ve güzün mahsulâtını rızık isteyenlere getirmek için bir gemi, bir tayyare, bir şimendifer hükmünde gördüm. Küre-i arzın zerrâtı adedince **'Elhamdü lillâhi alâ ni'meti'l-iman'** dedim."(1)

[On Beşinci Şua'da](#) kainattaki tasarrufat-ı ilahiyenin zuhur edebilmesi için ilgili esma-i ilahiye ile şununat-ı ilahiyenin mukayesesini, tevafuku ve tefekkürü nazara verilmektedir. Bu parçanın başından beri Üstad Hazretleri önce hayvanat alemini daha sonra insan alemini ve sonra da küre-i arz ve ona bağlı olan fani alemlerin; faaliyet ve hareketlerinden bahsederek, felsefe ve ehl-i dalalet gözüyle bakmak ile kuranın ışığında Cenab-ı Hakk'ın esma-i ilahiye açısından ve şununat-ı rabbaniye nokta-i nazarından bakıldığında, aradaki müthiş ve fevkalade farklılığı ve onların sonuçları itibariyle insanlardaki karşılığını ve tesirini ortaya koymaktadır.

Paragrafta geçen Allah'ın isimleri ile anlatılmaya çalışılan unsurların faaliyet ve hareketlerin arasında münasebet ve alakanın kurulabilmesi ve doğru tefekkürün yapılabilmesi için, Üstadımız bize bakış açısı ve tefekkür metodu göstermektedir.

Cenab-ı Hakk'ın esma-i ilahiyesinin ve şununat-ı rabbaniyesinin; kainattaki tecelliyat ve tezahüratlarına bir burç ve onlara göre bir mahiyet ve özellik açısından bakmamızı tavsiye etmektedir.

İfade edilen burçlar şununat-ı ilahiyenin tefekkürü için bir kolaylık, güzel okuma ve tefekkürü keyiflendirme hususunda önemlidir.

Başka bir yerde Üstad Hazretleri **Rahman** ismine **Rezzak** burcunda bakmamızı tavsiye etmektedir. Çünkü esma-i ilahiye'nin tecelliyat mahiyetini ve keyfiyetini idrak edemeyeceğimizden dolayı, esma-i ilahiye ile mahlukatın müessiriyet noktalarını ve tesir alanlarını idrak etmek beşerin ufkunu aştığı için; ancak o isimlerin neticeleri, sonuçları ve insana teveccüh eden ve onu ilgilendiren kısımları ile değerlendirilmesi ve o açıdan bakılması tavsiye edilmektedir. İşte bu tavsiye edilen kısma ve alana burç ifadesi kullanılmaktadır. Zira semavattaki yıldızların aralarındaki münasebet ve keyfiyetleri insanlar tarafından hakkıyla anlaşılamayacağından, bir grup yıldızın belli bir amaçla ve şekille bir araya gelmesinden bir şekil ve vaziyet zuhur eder. İnsanlar bu şekil ve vaziyeti daha iyi anlarlar veya daha güzel tefekkür ederler. Bunlara da "**semavi burçlar**" denir.

Yani hakikatler çıplak olarak ihata edilip tefekkür alanına sokulamadığı için; bunlara bir şekil ve suret verilerek tezahürleri murad olunur. İşte bu murad olunan tezahürler insanlarca daha rahat algılanıp, tefekkür edilip ve istifadeye medar olacağından, bunlar da tefekkürü burçlar ve imani bakış açılarıdır.

Şimdi paragrafta geçen isimler, toplam üç kategoridedir.

Birincisi Alim ismi: İlm-i İlahi mahiyet ve keyfiyet olarak bilinmez ve idrak edilmez. Ancak onların insana yönelik veçheleri nazar-ı itibara alınır. O da rahmetin tezahürüdür. Yani Cenab-ı Hak küre-i arzın yaratılışında amaç ve gayenin tahakkuku için rahmeti, muamelenin öne çıkarılıp nezih ve nazik olan şefkat kanunları ile zihayatin beşiği olan küre-i arz sevk ve idare edilmektedir. Besmelenin sırlarında **Allah** lafza-i celali kainata, **Rahman** ismi dünyaya, **Rahim** ismi insana bakması hasebiyle; dünyamız diğer yıldızlara ve galaksilere göre küçüklüğü ve ehemmiyetsizliği ile beraber onlara denk tutulacak kadar kıymetli olması ve onların acımasız çarkları arasında ince ve latif kanunlarla hususi bir korumaya alınması rahmetin tecellisidir. Bu da her şeyi bilen her şeyi amaç ve gayesine göre bilerek yapan, bu hususta şefkat kanunlarını harekete geçirerek bildiği ilmi hakikatleri ve gizli sırları ortaya çıkaran ilme; **Rahmet** açısından ve o burçtan bakılır ise, bu tefekkür boyutu açılır, **Alim** ismi de bu burçtan daha net daha güzel bir şekilde görünür.

İkincisi Rab ismi: Bu esma aynı paragrafta en geniş şuunatı itibariyle de zikredilmiştir. O da **Rabbü's-Semâvâti ve'l-Ard ve Müsahhirü's-Şemsî ve'l-Kamer** tabiri **Rab** isminin aynı zamanda şuunat açısından bir izahıdır. Bu iki hakikate rububiyet burçlarından bakmak tefekkürü kolaylaştıracaktır.

Rab ismi Allah (cc)'ın terbiye edici vasfıdır. Bu özellik şuunat olarak insanlarda da olduğu için, diğer esmaya göre okunması ve tefekkürü daha kolaydır.

Rab, bir şeyi basitten ve bidayetten alarak, nokta-i kemaline gelene kadar kademe kademe terbiyeden geçirip neticeyi hasil etmektir. Bu açıdan aleme bakarsak zerreden kürreye, sineklerden kartallara, dünyadan ahirete, mikroplardan insanlara ve peygamberlere kadar her şey bu amaçla terbiyeden geçmiş ve alem bu

hakikatle kemale doğru gitmektedir. Bunun neticesi bu fani alemde baki alemin zuhuru olacaktır.

İşte **Rab** ismi mahiyeti itibariyle bütün mükevvenatı terbiye ve musahhar edecek güç ve takatle ancak bu neticeyi hasıl eder ve alem safha safha terbiyeye tabi tutulur. Bu ise Cenab-ı Hakk'ın kendisine alemin musahhar olduğunu gösterir. Zira küçük şeyler büyük şeylerle merbuttur. Büyükleri musahhar ve terbiye edemeyen küçüklere müdahil olamaz.

Üçüncüsü Allah (cc) ismi: Bu isim Cenab-ı Hakk'ın zatının ismidir. Bir nevi ehadiyetinin adıdır. Cenab-ı Hakk'ın zatı bütün sıfat ve esmaya cami olduğu gibi; bu isim de derununda ve muhtevasında bütün sıfat ve esmayı muhtevidir.

Cenab-ı Hakk'ın tezahürü fertte cemalidir, nevde celalidir. Allah lafza-i celali diyoruz. Çünkü **Allah** ismi bütün esma ve şuanatı cami olduğundan bu anlamda neve şamil bir isim gibi görüldüğünden lafza-i celal denmektedir.

Bu isim mahiyeti ve alemle münasebet keyfiyeti anlaşılamayacağından dolayı, azamet ve kibriya açısından, yani o burçtan bakmak bu ismin tezahüratını daha iyi gösterecek ve anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Bu sebeple küre-i arzımız kainatla beraber haşmetli ve azametli faaliyetler içerisinde sevk ve idare edilmektedir. Dünyada ve ona bağlı olan sistemlerde hayretimizi mucib her mesele azamet ve kibriya burcu olarak değerlendirilmelidir. Bu azamet ve kibriya burcu derununda ve muhtevasında dünyamızı hususi kanunlarla koruyarak amaç ve gayesine yönlendirmektedir.

Sonuç itibariyle burçlar tefekkür açısından bir bakıştır. Hangi şekil ve hususiyette bakmak istersek o mesele tefekkür açısından öne çıkar. Bu hususta Cenab-ı Hakk'ın isimleri birbirine genellikle tercih edilmez. Her birinin kendi makamında üstünlüğü ve rüçhaniyeti vardır. Üstadımızın bu mesele ile ilgili bir vecizesi vardır:

“Cemalin gözünde celal ne kadar cemildir. Öyle de celalin gözünde dahi cemal o kadar celildir.”(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, On Beşinci Şua.](#)

(2) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Onuncu Risale.](#)